

Ivana Krpan

UVODNA RIJEČ

Nove snage madridskog teatra

Nemoguće je tek jednim tematskim blokom obuhvatiti raznolikost alternativnih kazališnih projekata koji su u Španjolskoj započeli unazad nekoliko godina i koji su se do danas uspješno afirmirali na madridskoj sceni. Stoga smo izbor suzili na nekoliko inicijativa za koje držimo da tvore vrlo poticajne primjere inovativnog kazališnog djelovanja primjenjivog i u našoj sredini. Blok otvaramo člankom *Kazalište, grad i intermedijalnost: nove madridske kulturne strategije* u kojem prikazujemo rad triju kazališnih središta koja sinergijom izvedbenih umjetnosti s ostalim oblicima kulturnog i društvenog djelovanja nastoje oživjeti urbanu i kulturnu periferiju grada Madrida. Govorimo o kazalištu Nuevo Teatro Fronterizo (Novo kazalište na granici) koje raznovrsnim multidisciplinarnim projektima propituje umjetničke, žanrovske, nacionalne, vjerske i društvene granice u kazalištu i ostalim vidovima kulturnog (su)života višemilijunskog i višekulturnog grada. Zatim predstavljamo kulturni centar Matadero koji je uspio prenamijeniti prostor nekadašnje gradske klaonice i industrijsko-prehrambenog sektora u kulturno-edukativni pogon kao alternativno umjetničko žarište na rubnom dijelu grada. Matadero Madrid (Klaonica Madrid) umrežava različite društvene aktivnosti i promiče stvaranje transdisciplinarnih kulturnih dobara u kojima se kazališna umjetnost

prožima s književnošću, glazbom, fotografijom, dizajnom, arhitekturom i urbanizmom. Tako se i Teatro Matadero, koji djeluje u sklopu centra Matadero, povezuje s ostalim oblicima umjetničkog i građanskog djelovanja, promičući istovremeni edukativni, istraživački, stvaralački i komercijalni pristup kulturnom tržištu. Naposljetku, čitatelje upoznajemo s trećim primjerom španjolske kazališne inovacije, izvedbenim formatom Microteatra, kojim madridsko kazalište nastoji pratiti ubrzani ritam života suvremenog grada, odnosno odgovoriti na potrebe potrošačkog društva za „instantnim“ kulturnim proizvodom i slobodom odabira. Program Microteatra mjesečno nudi ciklus od 5 predstava koje se odvijaju u prostorno-vremenskim mikrovjetima: na sceni veličine 15 m², u 15 minuta, pred isto toliko gledatelja koji slobodno odabiru broj i redoslijed predstava koje žele gledati. Osim neuobičajenih izvedbenih uvjeta kojima se stvara posebna bliskost između gledališta i scene, mikropredstave potiču na razmišljanje o statusu kazališta u suvremenom konzumerističkom društvu, umjetničkim i voajerističkim potrebama današnje publike te o odnosu teatra prema ostalim medijima i modernoj tehnologiji. Tematski niz nastavljamo člankom Ele Varošanec koja nas nakon svog studijskog boravka u inozemstvu upoznaje s radom Microteatrove podružnice u Meksiku te

uspoređuje njezine tematske i formalne osobitosti u odnosu na madridsko središte. Autorica analizira novi kulturno-umjetnički kontekst, zakonitosti tamošnje kazališne potražnje, produkcijske uvjete i urbanističke zahtjeve u kojima nastaje meksička franšiza. Osim toga, čitateljima koji se još nisu izravno susreli s ovakvim oblikom teatra, ocrta se djelić mikroizvedbenog iskustva iz pozicije gledatelja. U trećem članku riječ prepuštamo španjolskom suradniku Juanu Pablu Herasu koji prikazuje rad kazališne skupine mladih La Joven Compañía. Autor teksta kao profesor, teatrolog i dramatičar ukazuje na nedostatak osmišljenog kazališnog repertoara za nove generacije publike te nam prenosi dosadašnja iskustva rada skupine koja potiče osmišljeno kazališno stvaralaštvo za glumce i gledatelje u adolescentskoj dobi. La Joven Compañía djeluje kao „kazalište mladih za mlade“ pod vodstvom iskusnih kazališnih stručnjaka te predstavlja mjesto susreta različitih generacijskih i stručnih skupina; od mladih amatera i budućih glumaca, redatelja, scenografa i sl. do profesionalnih kazališnih umjetnika i odgojno-obrazovnih djelatnika zaduženih za stvaranje umjetničkih potreba kod mladih. S tom nakanom voditelji su počeli osmišljavati predstave koje bi izborom tema i kazališnim izričajem bile bliske mlađoj publici, ali čija bi izvedba bila jednako zah-

tjevna, a rezultat dovoljno kvalitetan da može ići u korak s uobičajenom kazališnom ponudom. U članku se predstavlja njihova kazališna poetika te nam se otkriva način rada kojim je skupina u vrlo kratkom razdoblju polučila izniman uspjeh među širokim gledateljstvom u Španjolskoj i u svijetu. Blok zatvaramo razgovorom s jednim od najistaknutijih imena suvremenog španjolskog teatra, madridskim dramatičarom i profesorom dramske umjetnosti u Madridu Juanom Mayorgom. S nama je podijelio svoja razmišljanja o aktualnim zbivanjima na španjolskoj sceni, etičkim i estetičkim postavkama svoje dramaturgije, interdisciplinarnom pristupu kazalištu te njegovu doticaju s matematikom, filozofijom i historiografijom. Iz *backstagea* nam je progovorio o izvedbenim varijacijama svojih dramskih tekstova u Španjolskoj i inozemstvu, posebice o djelu *Ljubavna pisma Staljinu*, koja su 2000. igrala u Teatru &TD u Zagrebu, te o drami *Noćne ptice* čiji prijevod na hrvatski objavljujemo u ovom broju časopisa. Time ujedno i zaokružujemo ovaj blok; dramom koja kroz problematiku imigracije progovara o važnim temama poput slobode umjetničkog i svakog drugog izražavanja, složenosti odnosa naklonosti i mržnje između agresora i žrtve te mašti kao utopijskom mjestu kontroliranog prostora slobode.

Blok uredila Ivana Krpan